

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Business Finlandin lausunto Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Yleistä

Business Finland pitää kiertotalouden strategista ohjelmaa kattavana ja kunnianhimoisena. Se sisältää eri vastuutahoille kohdennettuja hyvin perusteltuja toimenpiteitä monipuolisesti. Kiertotalous murtaa olemassa olevia arvoverkkoja ja luo uusia. Kiertotalouden edistäminen edellyttääkin poikkialaista ja –hallinnollista yhteistyötä, mille kansallinen kiertotalousohjelma luo nyt yhteisen pohjan. Ohjelman onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeää on eri toimijoiden sujuva ja koordinoitu kunnianhimoista strategiaa toteuttava yhteistyö sekä riittävät resurssit ja tarvittava osaaminen.

Kiertotalous on tärkeä osa kestävästä kehitystä ja YK:n agenda 2030 painopisteitä. Business Finland näkee, että kestävästä kehityksen huomioiminen liiketoiminnassa on yrityksille välttämätöntä pitkän aikavälin kilpailukyvyn kannalta. Business Finland onkin omassa strategiassaan nostanut kestävästä kehityksen yhdeksi kolmesta prioriteetistaan talouskasvun ja kilpailukyvyn rinnalle. Kestävästä kehityksen tavoitteiden toimeenpano kansainvälisesti synnyttää uusia markkinoita ja jakaa markkinaosuuksia uudelleen. Tämä on merkittävä mahdollisuus suomalaisille yrityksille ja esimerkiksi juuri kiertotalouden ratkaisuisissa.

Kiertotalous ei synny ilman yksityisiä investointeja ja uusien liiketoimintojen riskiä ottavia yrityksiä. Onkin huolehdittava siitä, että yritysten toimintaympäristö kannustaa uusien liiketoimintojen kehittämiseen, riskinottoon ja investointeihin. Uudet toimintatavat ja liiketoiminnot eivät synny

hetkessä, vaan tarvitaan pitkäjänteistä ja ennakoitavaa politiikkaa kohti hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa.

Näiden yleisten näkökulmien lisäksi Business Finland haluaa lausunnossaan kiinnittää huomiota kiertotalouden kannusteisiin, markkinoiden kansainvälisyyteen, digitaalisuuteen sekä kiertotalouden ekosysteemeihin.

Kiertotalouden kannusteet

Kiertotalouden strategisessa ohjelmassa todetaan, että Business Finland (BF) rahoittaa bio- ja kiertotaloutta vuosina 2018–2022 noin 150 miljoonalla eurolla. Ohjelmassa todetaan myös, että kiertotalouden uusien innovaatioiden kehitystyö edellyttää, että Business Finlandilla on edellytykset jatkaa nopeasti kehittyvien kiertotalousratkaisujen merkittävää TKI-rahoitusta myös nykyisten ohjelmien päättymisen jälkeen. Business Finland haluaa korostaa tätä kiertotalousohjelman viestiä, että kiertotalouden läpimurto ei onnistu ilman pitkäjänteisiä panostuksia osaamiseen ja innovaatiotoimintaan. Ilman uusien ratkaisujen kehitystyötä kiertotalousohjelman vision tavoitteet eivät toteudu. Siksi on ensiarvoisen tärkeää varmistaa riittävät resurssit innovaatiotoimintaan sekä uusien ratkaisujen kaupallistamisen ja viennin edistämiseen.

Business Finland käynnisti vuonna 2018 viisivuotisen Bio&Circular Finland ohjelman, joka tukee kilpailukykyisten bio- ja kiertotalousratkaisujen ja ekosysteemien kehitystä tavoitteena luoda uutta liiketoimintaa ja vientiä sekä näiden myötä työpaikkoja Suomeen. Ohjelma on rahoittanut vähähiilisiä kiertotalousratkaisuja jo 112 M€, josta 76 M€ on kohdistunut yrityksille ja 36 M€ tutkimusorganisaatioille. Tältä pohjalta on syntynyt esimerkiksi nyt kaupallista läpimurtoa ottavia kiertotalouden tekstiilikosysteemejä sekä rakentamisen ratkaisuja.

Business Finland on alkuvuodesta 2021 käynnistänyt kiertotalouden investointirahoitushaun. Kansallisen kiertotalousmarkkinan syntyä tukisi myös se, että EU:n elpymisvälinerahoitus mahdollistaisi pilotti- ja demonstraatiovaiheen investointien tukemisen. Energiatuki, kiertotalouden investointituki ja innovatiiviset julkiset hankinnat voivat TKI-rahoituksen ohella muodostaa toisiaan tukevan rahoituskokonaisuuden, jolla voidaan rakentaa ensimmäinen kansainvälisen kilpailukykyyn omaava ratkaisu. Tätä voidaan käyttää referenssinä, skaalata kansainvälisesti vientituotteiksi ja teknologiatoimituksiksi.

Kiertotalouden markkinat

Business Finland pitää hyvänä, että strategisessa kiertotalousohjelmassa on otettu huomioon kansainvälinen näkökulma sekä kiertotalous osana Suomen maabrändiä. Koska Suomen markkinan koko on pieni, kasvuhaluiset yritykset eivät lähde kehittämään tuotteita ilman vientimahdollisuuksia. Muutoksen aikaan saaminen edellyttää vahvaa kansainvälistä yhteistyötä, koska kiertotalouden vienti vaatii myös kohdemaassa tahtotilan kiertotalouden muutoksiin. Kohdemaassa tarvitaan yleensä myös kiertotalouden omistaja (yritys, kaupunki, valtio, osavaltio), joka vaikuttaa sääntelyyn ja on omistajana ratkaistaville ongelmille sekä rahoittaa investointeja. Suomalaisen ratkaisujen on hyvä olla osa arverkkoa kohdemaassa. Kiertotalousratkaisujen myyminen edellyttääkin usein eri toimijoiden yhteistyötä ja yhteistarjoamien koostamista. Business Finland on kehittänyt konseptia, jolla yritykset voivat toimia markkinoilla yhteistyössä.

Kiertotalouden digitaaliset ratkaisut

Digitaaliset ratkaisut mahdollistavat kiertotaloutta ja synnyttävät samalla myös uusia liiketoimintoja. Yli arverkkosten tapahtuva tiedon hyödyntäminen ja lisäarvoon perustuva tuotto sekä arverkkokumppaneille että loppuasiakkaalle (mm. materiaalin määrä, materiaalin laatu, materiaalin alkuperä ja jäljitettävyys) ovat merkittäviä tavoitteita kiertotalousratkaisussa. Tiedon kerääminen eri arverkon vaiheista ja osapuolilta sekä toisaalta tuotetun tiedon jakaminen ja hyödyntäminen monessa arverkon osassa luo merkittävän kiertotalouden lisäarvopotentiaalin. Tiedon avoimuuden ja luottamuksellisuuden rajojen ymmärtäminen ja arverkon tietojen jalostaminen lisäarvoa tuottaviksi digitaalisiksi alustaratkaisuuksi on tärkein tavoite seuraavan viiden vuoden aikana. Näitä ratkaisuja tullaan hyödyntämään teollisuuspuistosten yritysten kiertotalouden arverkoissa sekä Euroopan digitulevaisuutta rakentavassa GaiaX -hankkeen toimialasovelluksissa.

Ekosysteeminen synnyttäminen

Strateginen kiertotalousohjelma nostaa ekosysteemit tärkeään rooliin kiertotalouden edistämässä. Business Finland jakaa hyvin tämän näkemyksen, sillä kiertotalousratkaisut edellyttävät poikkialaista yhteistyötä ja toisaalta orastavilla uusilla aloilla tarvitaan vertaistukea ja yhdessä oppimista. Business Finland on auttanut useita ekosysteemejä käynnistymään ja kehittymään viime vuosina. Hyvin käynnistyneet suomalaiset kiertotalouden ekosysteemihankkeet on mahdollista laajentaa ja syventää kansainvälisiksi TKI- ekosysteemeiksi mm. Eurooppaan, Japaniin ja Yhdysvaltoihin. Olemassa olevien tekstiilikosysteeminen, pakkauskosysteemien, biomateriaali- ja sivuvirtaekosysteemien lisäksi synnytetään synteettisen biologian ja uusien proteiinien kansainvälisiä ekosysteemejä.

Teija Lahti-Nuutila

Executive Director, Network Services

Marika Ollaranta

Program Manager, Bio & Circular Finland

Lahti-Nuuttila Teija
Innovaatorahoituskeskus Business Finland

Mustonen Maria
Business Finland Oy